

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA DEL PROJECTE DE LLEI DE TEXT CONSOLIDAT DE LA LLEI DEL NOTARIAT

1. Antecedents

La disposició final primera de la Llei 6/2020, del 13 de maig, de modificació de la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat encomana al Govern que presenti al Consell General el projecte de consolidació de la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat integrant la legislació vigent sobre la matèria regulada.

En compliment d'aquesta disposició i de l'article 116 del Reglament del Consell General, s'ha elaborat un text consolidat que integra la legislació vigent en matèria notarial.

2. Comentaris sobre el Projecte de llei

Tal com feia palesa l'exposició de motius de la Llei del notariat, del 28 de novembre de 1996, la figura del notari està profundament arrelada en la història jurídica del Principat d'Andorra, atès que es remunta al segon Pariatge del 6 de desembre del 1288. En efecte, el Manuel Digest, redactat l'any 1748 per Antoni Fiter i Rossell, evidencia la importància de la institució notarial, a la qual dedica el capítol VII del Llibre II; en concret s'hi pot llegir que “Lo Notari, o Escrivà delas Valls de Andorra lo anomenan, y Crean alternativament per Vida lo Ittm. Sr. Bisbe de Urgell, y lo Sr. Compte de Foix; y tant si es Creat per un, com per altre Princep, se firma ab la forma seguent; *Authoritate Ordinaria, et condominorum Vallium Andorrae Illmorum. Episcopi Urgellen. et Comitibus Fuxi, Notarius publicus dictarum Vallium [...]. A sas Escripturas se dona plena fee per tot lo mon, y te la authoritat apostòlica com se ha dit. En la Vacant lo Notaria ô Escrivana. lo Consell general Consulta dos homens, de la major probitat, Vulgo fa la Doena al Princep al qual toca la Nominacio, o Creacio de notari, dels quals nomena un Vide Privilegium”.*

La facultat del Consell General de presentar dos persones idònies per regir l'escrivania de les Valls d'Andorra, tal com assenyala Antoni Fiter i Rossell, va ser concedida pel copríncep episcopal Andreu Capella el 8 de febrer de 1607, a petició dels cònsols, els consellers i els prohoms. Fins llavors, aquesta prerrogativa corresponia en exclusiva als cosenyors. D'altra banda, en virtut d'aquest mateix privilegi es va manar per primera vegada que els manuals, els llibres i altres instruments, tant judicials com extrajudicials, es deixessin a l'escrivania pública i no s'extraguessin del país, i també es detallava que l'elecció del notari, que havia de ser únic i que constituïa una funció vitalícia, pertanyia de manera alternativa a cadascun dels dos coprínceps.

La pràctica de nomenament alternatiu del notari es va mantenir vigent fins que, amb la minva de les competències notariales atribuïdes als rectors de les parròquies, sancionada per un decret del copríncep episcopal Francesc Fernández de Xàtiva, del 17 de març de 1769, en va resultar un augment de l'activitat del notari. És per aquest motiu que a partir d'aquells anys endavant els coprínceps nomenaven de forma coetània un notari, entre dos candidats proposats en cada cas pel Consell General.

Aquest sistema notarial va persistir fins a finals del segle passat, i va ser confirmat provisionalment malgrat l'aprovació de la Constitució, atès que la disposició addicional que es contenia al títol VIII de la Llei qualificada de la Justícia, del 3 de setembre de 1993, així ho va establir mentre una Llei no determinés les condicions especials que calia exigir als nous notaris. Aquesta Llei va ser aprovada el 28 de novembre de 1996, amb vocació de definir i regular la funció notarial d'acord amb la tradició jurídica andorrana i amb subjecció als principis constitucionals de legalitat, seguretat jurídica i responsabilitat dels poders públics, i també d'establir el règim estatutari bàsic de la professió, els requisits principals dels instruments públics i del seu atorgament, l'òrgan de govern del notariat i les normes de dret transitori en l'exercici de la professió. Posteriorment, la Llei del notariat va ser desenvolupada i completada àmpliament pel Reglament general del notariat, del 20 de febrer de 1998, que va incidir d'una forma més detallada en la funció notarial i les normes relatives als instruments públics, i que també va regular l'Arxiu General de Protocols i el Registre Central de Disposicions de Darrera Voluntat.

Les dos normes jurídiques esmentades, si bé van permetre de transitar ordenadament i amb les garanties oportunes cap a un nou model notarial, i de consolidar-lo a bastament, van ser pensades i promogudes amb la finalitat principal de fer possible aquesta transició i, per tant, després de gairebé vint anys de vigència, es va constatar que calia adoptar una nova norma legal que s'inspirés en els principis orientadors de la Llei vigent en aquell moment, però que alhora la completés i la modernitzés d'acord amb les necessitats i els reptes actuals.

És per aquest motiu que el 25 de maig del 2017 es va aprovar la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat.

La Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat ha estat modificada per la Llei 12/2018, del 31 de maig, de modificació de la Llei 10/2013, del 23 de maig, de l'Institut Nacional Andorrà de Finances, en quant a les referències a l'Institut Nacional Andorrà de Finances; per la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública, pel que fa a les referències als agents de l'Administració de caràcter indefinit; per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, pel que fa a les funcions, l'àmbit d'actuació i obligatorietat del servei, així com els honoraris i despeses dels notaris; i més recentment, per la Llei 6/2020, del 13 de maig, de modificació de la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat. Aquesta darrera modificació ha permès de flexibilitzar la durada de la formació inicial dels notaris i d'actualitzar els processos informatitzats relatius a la documentació entre les notaries, la Cambra de Notaris i l'Arxiu General de Protocols, així com definir el terme protocol notarial, en sintonia, tot i que actualitzada, amb el que es disposa al Decret del cap de Govern de data 3 de març del 1999.

Amb la finalitat de simplificar l'ordenament jurídic, millorar-ne la qualitat i contribuir a garantir la seguretat jurídica amb un millor coneixement del dret vigent, es promou el present text consolidat de la Llei del notariat, que es desglossa en setanta-quatre articles, tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dos disposicions finals.

El capítol primer del títol I regula les disposicions generals relatives al notariat i a la professió del notari. Així, s'atribueix al notariat l'exercici de la fe pública en totes les relacions del dret privat que es vulgui establir o declarar sense la intervenció dels òrgans jurisdiccionals, mentre

que el notari es defineix com el professional del dret investit de funció pública al qual es confereix autoritat per donar fe dels contractes i els altres actes extrajudicials, conservar-los en protocols i expedir-ne còpies. Seguidament, s'enumeren les altres funcions que poden dur a terme els notaris, se n'estableix l'àmbit territorial d'actuació, i es desenvolupa el concepte d'obligatorietat del servei en relació amb les funcions que tenen encomanades. Després de fixar les causes d'abstenció dels notaris, exigents i pròpies de la seva condició, se'n regula la remuneració, sota la forma d'honoraris, i es tenen en compte les despeses originades per l'exercici de les seves funcions, que en tots els casos són impugnables davant la jurisdicció.

El capítol segon del títol I determina el procediment de fixació del nombre de notaris, els requisits que cal complir per exercir la professió, que abasten la formació acadèmica, la bona conducta i l'aptitud tècnica i la capacitació, i el règim rigorós d'incompatibilitats al qual estan sotmesos. A continuació es detalla el procediment de selecció, basat en els principis d'objectivitat, publicitat i transparència, es disposa com es duu a terme el seu nomenament i quines són les causes de cessament, i s'estableixen també les formacions inicial i continuada exigibles als notaris.

El capítol tercer del títol I incideix pròpiament en l'exercici de la professió, tot detallant el règim jurídic dels protocols notariais i les obligacions en relació amb aquests protocols, i regulant-ne també la custòdia i el destí en cas de cessament dels notaris i de supressió de les notaries. Seguidament es desenvolupen els principis de rogació i de lliure elecció del notari, el deure d'assegurança, i el control de l'activitat notarial per part del ministeri competent en matèria de justícia, que es materialitza en les inspeccions corresponents i en la possibilitat de promoure un procediment disciplinari.

El capítol quart del títol I es refereix al règim de responsabilitat. En concret, subjecta els notaris a responsabilitat disciplinària i defineix l'òrgan competent per deduir aquesta responsabilitat, així com la seva composició. També s'enumeren els drets del notari que és objecte d'un procediment disciplinari, i es regula aquest procediment i les mesures cautelars que es poden adoptar, sempre des de la perspectiva del respecte dels principis generals del dret sancionador administratiu. A continuació s'enumeren les infraccions que poden cometre els notaris en l'exercici de les seves funcions, que poden ser molt greus, greus i lleus, com també les sancions corresponents. Igualment es fixa el règim de la prescripció de les infraccions i les sancions esmentades, la graduació d'aquestes sancions, l'extinció de la responsabilitat i el procediment d'anotació i comunicació de les sancions, i també com s'esdevé la rehabilitació.

D'altra banda, el títol II, que es desglossa en tres capítols, regula la Cambra de Notaris, l'Arxiu General de Protocols i el Registre de Disposicions de Darrera Voluntat. Pel que fa a la Cambra de Notaris, se segueix configurant com un organisme de dret públic i de caràcter professional, al qual han de pertànyer obligatòriament tots els notaris, i se'n detalla les funcions. En relació amb l'Arxiu General de Protocols i el Registre de Disposicions de Darrera Voluntat, se'n defineix la naturalesa i qui s'ha de fer càrrec de les despeses que n'ocasiona la gestió i el manteniment. A més, també es regula el lliurament dels protocols prop de l'Arxiu General de Protocols i el dret d'accés que hi tenen els notaris, i el procediment d'inscripció, de comunicació i de lliurament de certificacions que concerneix el Registre de Disposicions de Darrera Voluntat.

El títol III està dedicat a la regulació dels instruments públics, i s'inicia amb un primer capítol que fa referència a les disposicions generals. Així, es defineixen els instruments públics i se'n detalla el contingut; es relacionen els requisits dels instruments públics, tot incidint particularment en la llengua amb què s'han de redactar i llegir i en la figura del testimoni, i també es regulen les conseqüències de la infracció d'aquests requisits. Finalment, el capítol que ens ocupa fa referència a les esmenes i les modificacions que calgui fer als instruments públics.

Seguidament, el capítol segon del títol III incideix en les escriptures públiques. Una vegada més se'n detalla el contingut, i s'enumeren de forma detallada els requisits que les conformen. També es regula la representació legal o voluntària de les persones atorgants de les escriptures públiques, i les vicissituds que dimanen del fet que aquestes persones siguin estrangeres o que s'hagin de qualificar documents que hagin estat atorgats a l'estranger. A continuació es fa referència a la descripció dels béns o els drets, a la ressenya dels títols de propietat i a la designació de les càrregues i els gravàmens prop de les escriptures públiques, i en com es redacta el contingut contractual d'aquestes escriptures. En darrera instància, es consagra el principi d'unitat d'acte en l'atorgament de les escriptures públiques, i s'estableix com se'n porta a terme la lectura i la signatura.

El capítol tercer del títol III relaciona el contingut i els requisits de les actes notarials, i en defineix i detalla les classes diferents, a saber: les actes de presència, de referència, de notorietat i de protocol·lització, i els dipòsits notarials.

Pel que fa al capítol quart del títol III, està dedicat a la regulació dels originals o matrius dels instruments públics d'una banda, i a les còpies, els certificats i els testimonis d'altra banda. A més, s'incideix en com es porta a terme l'exhibició i el lliurament de les còpies i els certificats esmentats, i s'estableix el dret de recurs administratiu i, posteriorment, jurisdiccional, en cas que aquesta exhibició o aquest lliurament hagi estat denegat pels notaris.

Finalment, el capítol cinquè del títol III regula les notes marginals, i en concret el procediment de comunicació i d'inscripció d'aquestes notes.

La Llei segueix amb tres disposicions transitòries que, entre altres qüestions, estableixen la necessitat de redactar, proposar i aprovar les normes deontològiques dels notaris, els barems relatius als honoraris remuneradors, i les normes internes de funcionament i autofinançament de la Cambra de Notaris, que siguin conformes amb el nou marc legal. I que preveuen també l'obligació dels notaris de lliurar a l'Arxiu General de Protocols els protocols indexats i digitalitzats degudament, pel que fa als instruments públics que autoritzin a partir de l'any natural següent a l'entrada en vigor de la Llei, mentre que les condicions de lliurament dels instruments autoritzats amb anterioritat han de fer l'objecte d'un conveni entre la Cambra de Notaris i el ministeri competent en matèria de justícia.

La disposició derogatòria deroga la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat i la Llei 6/2020, del 13 de maig, de modificació de la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat.

Donant compliment a la disposició final primera de la Llei 6/2020, del 13 de maig, de modificació de la Llei 11/2017, del 25 de maig, del notariat i d'acord amb l'article 116 del

Reglament del Consell General, s'ha elaborat un text consolidat que integra la legislació vigent en matèria del notariat.

3. Valoració econòmica

D'acord amb el que preveu l'Informe sobre la documentació que ha d'acompanyar els projectes de llei, emès pel Consell General, els projectes de llei han d'anar juntament amb una memòria econòmica que justifiqui les modificacions que es proposen i una valoració del seu impacte previsible en els sectors productius i en la hisenda pública.

Les disposicions incloses en el Projecte de llei, en la mesura que es tracta d'un text consolidat i que per tant no suposen una modificació de la regulació substantiva de la matèria afectada, no tindran cap impacte econòmic destacable.

Aquesta memòria s'emet als efectes de l'admissió a tràmit davant del Consell General del Projecte de llei de text consolidat de la Llei del notariat.

Escaldes-Engordany, 16 d'abril del 2021

Joan Antoni León Peso
Secretari d'Estat de Justícia i Interior